

Høringsvar vedr. udpegning af skov til biodiversitetsformål

Overordnet set finder Dansk Botanisk Forening at er det prisværdig at der nu tages et første skridt indenfor regeringens Naturpakke til at sikre biodiversitet i de skovområder der ejes og drives af den statslige Naturstyrelse, et navn der i sig selv kunne forpligte til sligt.

Foreningen finder dog samtidig at omfanget af indsatsen er utilstrækkelig, både set i lyset af at forskningen (jf. rapporten "Bevarelse af biodiversiteten i de danske skove", CMEC, K.U. 2016)) peger på et behov for at udlægge ca. 75.000 ha skov uden forstlig drift, eller 3 gange det samlede areal der vil være udlagt som urørt skov og 'anden biodiversitetsskov' når regeringens Naturpakke er realiseret, og set i lyset af at de udlægnings der er konkret er foreslået indbefatter en række større søer og betydelige områder med anden natur, bl.a. områder der er målsat anderledes i henhold til Natura 2000-planer og derfor ikke bør bindes som skovareal. Nogle eksempler gives herunder.

Den utilstrækkelige indsats understreges af at det i sommeren 2017, altså sideløbende med arbejdet med statsskove, blev besluttet IKKE at kortlægge og kvantificere de biologiske værdier der findes på private skovarealer, ikke mindst i herregårdslandskaber og andre skovområder kendetegnet ved lang kontinuitet, varieret skovstruktur og mange andre indikatorer for høj biodiversitet. Dansk Botanisk Forening kan ikke se det på anden måde end at regeringen ikke ønsker at kende fakta om hvor indsatsen med fordel kunne lægges, om parolen om mest miljø for pengene stadig var gældende.

Endelig finder foreningen at den foreslåede, ny udlægning af biodiversitetsskov tilføjer endnu et lag til forvaltningen, til trods for at der med udlægningen lægges vægt på at hele skove eller dele af(!) større skovområder omfattes, og der som et selvstændig indsats i selve Naturpakken skal arbejdes for 'Moderne naturforvaltning og afbureaukratisering'. Selvsagt er statens hidtidige udlægning af enkeltbevoksninger eller trægrupper som urørt skov ikke praktisk anvendelige eller operative om formålet er biodiversitet, men navnlig hvor de ny udlægnings ses at ligge på tværs af grænserne for Natura 2000-områderne, indenfor hvilke naturtyperne er underlagt en målsætning om 'Gunstig Bevaringsstatus', må der fremover forvaltes habitatnatur på forskellige niveauer, alt efter om begreberne 'urørt skov' og 'anden biodiversitetsskov' er i spil eller ej - i modsat fald giver det jo ikke mening at indføre dette ny skel. Ved siden af dette fungerer det folkelige projekt om udpegning af 'Livstræer', der altså fremover kan findes i eller udenfor Natura 2000-områder, i eller udenfor biodiversitetsskov og i kombinationerne heraf, og endelig kan risikere at befinde sig i statsskov helt uden bindinger.

Det kunne være besnærende at skære igennem dette bureaukratiske miskmask og blot lade samtlige, statslige skove indenfor Natura 2000-områderne være styret af denne udpegning: Indenfor Natura 2000-områder burde skov efter Dansk Botanisk Forenings mening drives med biodiversitet som altoverskyggende hovedformål. Udlægnings af biodiversitetsskov kunne så anvendes i de tilfælde hvor vigtige eller ligefrem umistelige naturværdier findes i skove udenfor Natura 2000-områderne, det være sig i statsskov eller på ejendomme på private hænder.

I rapporten "Udpegning af skov til biodiversitetsformål", der ledsager høringsmaterialet, findes i tabel 6 på s. 32 en opgørelse over arealet af områder udpeget til 'urørt løvskov', 'urørt nåletræsplantage' og 'anden biodiversitetsskov'. Det fremgår, også af de konkrete forslag, at udpegningerne indeholder meget andet end skov, ligesom urørt løvskov indeholder en vis andel nåleskov. Så selv om der er udpeget et areal på knap 6.800 ha som 'urørt løvskov', hvilket overstiger Naturpakken mål om 6.700 ha (jf. figur 1 på s. 6), er det faktiske indhold af løvskov i disse områder kun 4.067 ha. Dog findes der også 665 ha løvskov i områder der udlægges som 'urørt nåletræsplantage', så det samlede areal af løvskov der lægges urørt er altså 4.732

ha – eller kun 70 % af Naturpakkens målsætning. Resten af den 'urørte løvskov' udgøres af 1.539 ha nåleskov, 616 ha beskyttet naturareal, 395 ha andet lysåbent areal og 154 ha vej. Tilsammen udgør løvtræs- og nålebevoksninger indenfor urørt løvskov altså i alt 5.606 ha, eller over 1000 ha mindre end Naturpakkens mål.

Det er klart at det ikke muligt at udpege meget store sammenhængende løvskovarealer med den fragmenterede skovnatur vi har, og at det derfor er nødvendigt at inkludere betydelige nåleskovarealer, hvis man vil have sammenhængende områder. Disse skal så på lagt sigt udvikles til løvskov. Fra foreningens side vil vi dog sætte et stort spørgsmålstejn ved det rimelige i at medregne lysåbne arealer i totalopgørelserne i så stort et omfang som det er gjort i de fremlagte forslag, der inkluderer i alt 1.165 ha beskyttet natur, som for en stor dels vedkommende er underlagt målsætninger om at skulle bevares lysåbne. Som det hedder ifølge Naturpakken: *"De nye udlagte arealer vil omfatte hele skove eller dele af større skove inklusiv mindre åbne arealer som fx skovmoser, skovenge mv., som er en naturlig del af skoven"*.

Det kan selvfølgelig diskuteres hvornår et areal er "mindre", men at medregne selv større søer (f.eks. Slåen Sø på 21 ha i Silkeborg Sønderskov) og lysåbne naturområder der ligger i randen af det udpegende areal (f.eks. en hede på 13 ha i udkanten af skoven på Livø) til skovarealet virker ikke rimeligt. Andre steder er lysåbne arealer i kanten tegnet fra f.eks. på Læsø, hvor kortlagte lysåbne habitatnaturtyper er klippet ud, så der opstår indhak og "satellitter" af urørt skov uden sammenhæng med hovedområdet.

Midterste del af Læsø Klitplantage, hvor skovudpegningen er brudt i stykker. Det umarkerede areal udgøres af klitnaturtyper, der vel forudsættes at forblive lysåbne - giver det mening at plukke de fritliggende skovklatter ud som urørt nåleskov?

Også ejendomme er flere steder klippet ud, så der opstår et hul i den udpegede skov (bl.a. ved Ørnø Mølle). Det er svært at se en fælles linje i Naturstyrelsens forslag, hvad dette spørgsmål angår, men det er helt klart, at der skulle have været udpeget væsentligt mere skov, hvis over 1100 ha lysåben natur og søer samt over 1000 ha andre lysåbne arealer og veje ikke var regnet med som skovareal. Man kan forledes til at kalde det vildledning at det samlede omfang af de "mindre åbne arealer" først afsløres i en tabel på én af de allersidste sider i rapporten.

Konkrete eksempler:

Forslag 3. Livø

I følge forslaget vil der blive udpeget et areal på 66 ha som anden biodiversitetsskov. Dette er dog inkl. 13 ha som udgøres af hede. Hvis heden skal indgå i en "biodiversitetsskov" ville det have været på sin plads at forklare hvorfor?

Heden er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og er i 2011 kortlagt som habitatnaturtyperne Tør hede (4030) mod øst og Surt overdrev (6230) mod vest, og den er som sådan underlagt bindende målsætninger om gunstig bevaringsstatus i Natura 2000-planen og Natura 2000-plejeplan.

Hedeareal (brunlig) og surt overdrev (grøn farve mod vest) på Livø omfattet af udpegning som 'anden biodiversitetsskov' (gulorange sværtning og tynd konturstreg).

Det virker som en (lidt for) kreativ bogføring at tælle heden med i skovarealet, ovennævnte bindinger taget i betragtning. Heden bør tegnes ud af arealet, jf. eksemplet på Læsø, så det mere retvisende skovareal bliver på 53 ha - de 13 ha biodiversitetsskov kan så udpeges et andet sted i landet.

Det nævnes også at "den resterende del af skoven" på Livø, nemlig skovstrækningen mod øens nordvestkyst, allerede er eksisterende urørt skov. Denne del kan man også undre sig over, al den stund at det meste udgøres af en kystskrænt, der er registreret som § 3-overdrev, og som det kan ses i naturdatabasen har været kortlagt som lysåben habitatnatur (surt overdrev, kalkoverdrev og tør hede i mosaik) i 2005. I 2011 blev kortlægningen ændret til 1230 kystskrænt, sandsynligvis fordi de lysåbne overdrevs- og hedenaturtyper forsvinder pga. tilgroning. Det virker unægtelig som om man stikker folk blå i øjnene, når Naturstyrelsen udpeger lysåbne naturtyper truet af tilgroning som urørt skov i stedet for at reservere udpegningerne til gamle løvskove. Det kunne ligne ren kassetænkning, hvormed man på én gang har sparet den indsats/drift der ellers skulle til for at holde arealet lysåbent, samtidig med at man undgik at miste indtægten fra skovdrift i et løvskovsareal, som ellers skulle have været udlagt et andet sted. Det er ikke bare "en gratis omgang", det er økonomisk fordelagtigt. Hertil kommer at det vel er i strid med den plejepligt som offentlige myndigheder har til at pleje egne § 3-arealer.

Forslag 5. Odderholm

At kalde ellesumpen på Odderholm et "skovområde" på 11 ha er en sandhed med modifikationer. For kun ca. 20 år siden var området overvejende lysåbent og ca. halvdelen af det foreslåede areal var rigkær og eng. For 60 år siden var området helt lysåbent. Der er altså tale om ung tilgroningsskov og ikke gammel løvskov, som var det man kunne forvente blev prioriteret ved udlægning af skov til biodiversitetsformål.

1995-orthofoto visende Odderholm. Bemærk den meget sparsomme træbevoksning under 'billedteksten' mod nord, et areal der pt. er kortlagt som elle- askeskov (naturtype 91E0), men som med god ret kunne genoprettes til det rigkær (type 7230) det var førhen.

Hele området er omfattet af naturbeskyttelseslovens §3 som mose og søer, det ligger i Natura 2000-område og det meste er kortlagt som habitatnatur: I den vestlige ende af området er der kortlagt et rigkær (7230) på knap 1 ha, mens resten er kortlagt som aske-og elleskov (91E0) med undtagelse af et par mindre søer i gl. tørvegrave (NB: Ved en fejl vises 91E0 ikke i høringskortet)

Det kan undre hvorfor rigkæret er medtaget, da det er omfattet af Natura 2000-planenes bindende målsætning om at sikre gunstig bevaringsstatus, så det kan ikke bare overlades til at springe i skov – hvad det er godt på vej til. Man kan få den tanke at formålet med udpegningen som "Anden biodiversitetsskov" er at det medfører mulighed for finansiering af plejetiltag. Ellers er det svært at få øje på formålet med denne udpegning, da arealet i forvejen er tilstrækkeligt beskyttet.

Hvad angår den kortlagte elleskov i den nordøstlige del, var det meste (over 1 ha) lysåbent eller kun med begyndende tilgroning i 1995. I Natura 2000-sammenhæng skal skovtilgroning af lysåbne naturtyper som f.eks. rigkær sket siden direktivets ikrafttræden i 1994 regnes som en trussel mod den lysåbne naturtype, og tilgroede områder skal kortlægges som lysåbne naturtyper så længe disse er tilstede i væsentligt omfang (se bl.a. http://mst.dk/media/128610/habitat-key-ver105_opdatering-2016.pdf). I flg. Natura 2000-planen

for habitatområdet er det målsætningen at arealet af rigkær skal være i fremgang, og det fremgår at "Hvor elle- og askeskov (91E0) er opstået inden for de sidste 20-30 år, kan der ske en prioritering af rigkær frem for elle- og askeskov, således at unge og ikke veludviklede partier af elle- og askeskov kan ryddes til fordel for rigkær. Dette kan ske under forudsætning af, at det samlede areal af elle- og askeskov opretholdes på nationalt biogeografisk niveau". I Naturstyrelsen Søhøjlandets egen Natura 2000-plejeplan forventes en netto udvidelse af rigkærsarealet på 8,2 ha på Naturstyrelsens arealer.

Det synes derfor uhensigtsmæssigt at "låse" arealet på Odderholm som biodiversitetsskov, da der er tale om potentielt rigkær og en oplagt udvidelsesmulighed af det eksisterende rigkær på Odderholm. Det kan naturligvis hævdes at "Anden biodiversitetsskov" ikke hindrer at lysåbne naturtyper forvaltes som sådan, men de midlertidige retningslinjer sætter en max. størrelse på 0,2 ha for lysninger, så det vil afhænge af en konkret forvaltningsplan. Men det vil da være paradoksalt, hvis en forvaltningsplan for et område udpeget som biodiversitetsskov tilsiger at en stor del af skoven skal ryddes og genoprettes til lysåben natur!

Hertil kommer at faktabladet rummer faktuelle fejl: Tre af de nævnte *Udvalgte særligt truede arter* er slet ikke fundet i det udpegede område, og to af dem er ikke skovarter og vil ikke have gavn af udpegningen som "Anden biodiversitetsskov". *Blank seglmos* lever i områder med fremvældende mineralrigt kildevand i kærerne syd for udpegningen, som det også kan ses i naturdatabasen (<http://naturereport.miljoeportal.dk/744943>), den vil på ingen måde have gavn af en udpegning som biodiversitetsskov, da den er helt afhængig af lysåbne forhold. *Entoloma lampropus*, én af de to nævnte svampearter, er fundet på et gammelt overdrev i det lysåbne område syd for udpegningen (jf. <https://svampe.databasen.org>), den er slet ikke tilpasset ellesump, men jord og ved i muldede nåleskove. Heller ikke *Turners blegskivelav* er fundet inden for det udpegede område, men i Biowide-feltet i rigkæret syd for udpegningen. Denne art vokser dog på bark og ved af løvtræer og kunne sagtens findes inden for området, da den i flg. rødlistevurderingen er almindelig i hele Danmark.

I dag er der ingen skovdrift på arealet, og pointen er at udpegningen virker helt unødvendig ift. at sikre den optimale drift og sikring af elleskovens naturværdier samtidig med at den kan modarbejde en eventuel genopretning af rigkær. Man skulle mene at arealet var tilstrækkeligt beskyttet, og det virker som om hovedformålet med udpegningen er at "få brugt nogle hektar" så omkostningseffektivt som muligt, så man kan opretholde skovdriften i andre gamle løvskovsområder, som ellers skulle have været udpeget.

Det foreslås at droppe denne udpegning og i stedet udpege de 11 ha biodiversitetsskov i et andet løvskovsområde, hvor det rent faktisk ville føre til en reel forbedring af beskyttelsen.

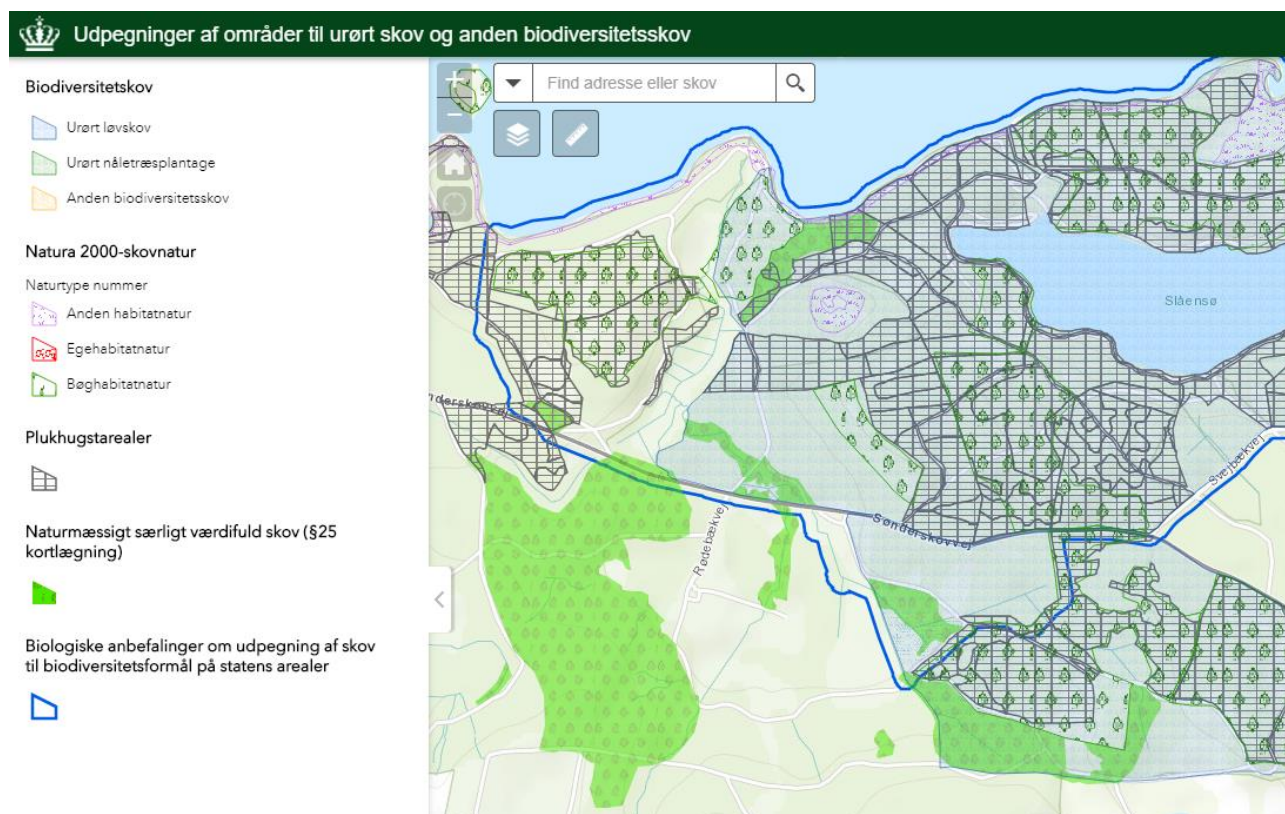
Forslag 8. Silkeborg Sønderskov

I flg. forslaget er der inden for området udpeget 187 ha ny urørt løvskov, dvs. hele områdets areal på godt 200 ha fratrukket ca. 16 ha eksisterende urørt skov. Slåensø på 21 ha regnes således med til skovarealet, hvilket må være en fejl? Ellers er det en temmelig vidtgående fortolkning af Naturpakkens tekst, som nævner "mindre åbne arealer som fx skovmoser, skovenge mv., som er en naturlig del af skoven". Samme fejl gør sig gældende i f.eks. forslag 33 Rude Skov, hvor søer angiveligt optager 15 % af arealet, så der synes at være en vis systematik i at regne søareal og skov som ét.

Slåensøs 21 ha bør naturligvis trækkes fra skovarealet og i stedet udpeges som en udvidelse mod vest, hvor der er registreret kortlagt skovhabitatnatur, 8 ha bøg på mor med kristtorn (9120) og elleskov (91E0) langs søbredden. Følges den Biologiske anbefaling fra KU/AU skal udvidelsen være på 27 ha, se kort nedenfor.

Det meste af dette område er udlagt som plukhugstareal. Et ca. 30 ha areal mod syd kortlagt som §25-skov, Bøgedomineret skov med stor strukturel variation, burde også have være inkluderet.

Det ville i så fald have været i overensstemmelse med Naturstyrelsens egen intention, jf. kriterierne i "Udpegning af skov til biodiversitetsformål": "I udpegningen vil indgå så meget som muligt af kortlagt habitatnatur (Natura 2000-områder), naturmæssig værdifuld skov (skovlovens § 25), eksisterende udpegninger og plukhugstarealer". Når det ikke "har været muligt" i dette oplagte tilfælde, hvor habitat- og §25-skov næsten støder direkte op til et udpeget areal, og når hele øvelsen går ud på at skabe store sammenhængende skovområder, er der behov for en god forklaring.

Kortudsnit med den foreslåede udpegning af urørt løvskov (blå sværtning) og de biologiske anbefalinger (kongebå streg), der er langt mere omfattende i vestlig retning, dertil et større areal med § 25-skov mod syd (grøn signatur).